

Αγιογραφικά σταχυολογήματα περί πλεονεξίας

/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

JamesSiFariseuPalama1-e1422776378237

Η πλεονεξία είναι πάθος του επιθυμητικού της ψυχής, για συνεχή απόκτηση πέρα από τα αναγκαία της ζωής. Δεν είναι απόλυτα συνδεμένη με τον πλούτο ή την ανέχεια, αλλά επιθυμία, που βασανίζει την καρδιά τού «**να έχεις πάντοτε περισσότερο από αυτό που αρκεί, δηλαδή του αναγκαίου**» (Ζιγαβηνός).

Ο απόστολος Παύλος τη θεωρεί ως τη χειρότερη από όλα τα πάθη. Όλα τα άλλα μπορούν να μας απομακρύνουν από το Θεό, ενώ αυτή απομακρύνει τον ίδιο το Θεό, αφού τη θέση του Θεού την παίρνει ο πλούτος, το χρήμα, ο υλισμός και τα λοιπά «εράσματα» του κόσμου.

Η πλεονεξία είναι ύπουλο πάθος

Είναι ύπουλο πάθος, γι' αυτό ο Χριστός είπε: «Ὅρατε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἔν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἔστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ» **(Λουκά 12,15)**. Δεν αφήνει περιθώρια επιλογής ο Κύριος και μας αποκλείει απαρχής, εντελλόμενος: «**Από πάσης πλεονεξίας, τουτέστι μικράς τε και μεγάλης**», όπως λέει ο άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας.

«**Βόθρον γαρ ἡμῖν υπέδειξε διαβολικόν την πλεονεξίαν**», λέει πάλι ο ίδιος άγιος. Δηλαδή είναι λάκκος, που σκάβει ο διάβολος, για να πέσουμε μέσα σαν τα θηράματα, χωρίς να το καταλάβουμε, καθόσον είμαστε απορροφημένοι από την επιθυμία να απολαύσουμε και να παρατείνουμε τον παρόντα βίο, προσπαθώντας να αποκτήσουμε τα πλείονα και τα πλείστα.

Η πλεονεξία είναι φιλοχρηματία και αισχροκέρδεια

«καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, (οἱ ψευδοπροφήται) οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἄργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάξει». **(Β΄ Πέτρ. 2,3)**

«**Λέγοντας πλεονεξία εδώ, εννοεί την αισχροκέρδεια των ψευδοπροφητών. Διότι η πλεονεξία άλλοτε σημαίνει την αδικία, άλλοτε απλώς το κέρδος. Γι' αυτό κατάλληλα πρόσθεσε το "θα σας κάνουν εμπορεύματα"**». (Οικουμένιος)

Η πλεονεξία είναι ειδωλολατρία

Ο απόστολος Παύλος την αναφέρει μαζί με άλλα πάθη και τη χαρακτηρίζει

ειδωλολατρία: «Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν εἰδωλολατρία» **(Κολοσ.3,5)**.

«Εἶναι ἴδιος με τοὺς εἰδωλολάτρεις ὁ πλεονέκτης, διότι τὴν ἴδια ὕλη προσκυνοῦν καὶ φροντίζουν καὶ οἱ δύο», λέει ὁ ἅγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας.

«Ονομάζει δε εἰδωλολατρία τὴν πλεονεξία, διότι ἀφού εγκατέλειψαν (οἱ πλεονέκτες) τὴν υπακοή στο Θεό, γίνονται δούλοι τοῦ χρήματος». (Ἅγιος Ι. Δαμασκηνός)

«Οἱ μὲν Ἕλληνες προσκύνησαν τὰ κτίσματα τοῦ Θεοῦ, ὁ δε πλεονέκτης προσκυνάει τὸ δικό του δημιούργημα. Διότι δὲν ἔκανε ὁ Θεός τὴν πλεονεξία, ἀλλὰ ἡ δική μας ἀπληστία. Λοιπὸν αὐτός που λατρεύει τὸ ἀργύριο καὶ τὸ χρυσάφι εἶναι εἰδωλολάτρης». (Οἰκουμένος)

Εἶναι εἰδωλολατρία ἐπίσης ἡ πλεονεξία, διότι υπηρετεῖ τὸ διάβολο, τὸ μαμμωνά, τὸ θεό τοῦ χρήματος: **«Ονόμασε εἰδωλολατρία τὴν πλεονεξία (ὁ Ἀπόστολος) σύμφωνα με τὴ φωνή τοῦ Κυρίου, “κανένας δὲν μπορεῖ νὰ δουλεύει σὲ δυο κυρίους ἔ και δὲν μπορεῖτε νὰ δουλεύετε γιὰ τὸ Θεό καὶ τὸ μαμμωνά”»**. (Θεοδώρητος)

Καὶ ὁ Χριστός **«ἀποκάλεσε τὸ μαμμωνά κύριο, διδάσκοντας ὅτι, αὐτός που υπηρετεῖ τὸ πάθος τῆς πλεονεξίας, τιμᾷ τὸν πλοῦτο σαν Θεό»** (Θεοδώρητος), ἀρα εἶναι εἰδωλολάτρης.

Πλεονεξία καὶ σαρκικά πάθη

Παίρνει ὅμως καὶ ἄλλες προεκτάσεις, καθὼς τώρα πιο καθαρά συνδυάζεται με τὶς σαρκικές παραβάσεις: πορνεία, ἀσελγεία, μοιχεία καὶ πάσα ἀκαθαρσία:

«οἵτινες, ἀπηλγηκότες, ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ». **(Εφεσ. 4,19)** Ἡ πώρωση οδηγεῖ στὴν πνευματικὴ ἀναλγησία (ἀπηλγηκότες= δὲν αισθάνονται τὸν πόνο τῆς συνείδησης). Πόσο ευεργετικὸς εἶναι ὁ πόνος! Εἶναι ἡ προειδοποίηση γιὰ νὰ τρέξουμε στο γιαντρό, γιὰ μετάνοια. Αὐτὴ ἡ ἀναλγησία οδηγεῖ στὴν ἀχορτασιά κάθε ἀκαθαρσίας.

«Λέγοντας δε ἀκαθαρσία ἐν πλεονεξίᾳ, νομίζω πως ἐννοεῖ τὴ μοιχεία», λέει ὁ Ωριγένης.

«Οἱ πλεονέκτες τολμοῦν κάθε εἶδους ἀμαρτία μέχρι τὴν υπερβολή, κάνοντας κατάχρηση τοῦ διεφθαρμένου βίου που διάγουν. Διότι ὁ Ἀπόστολος ὀνόμασε πλεονεξία τὴν ἔλλειψη τοῦ μέτρου».

(Θεοδώρητος)

«πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις» **(Εφεσ. 5,3)** Δεν ωφελεί και μάλλον βλάπτει, ἔστω και απλῶς να αναφερόμαστε σε αυτά τα πάθη.

Παρεκκλίνοντας ελαφρῶς ἀπὸ το θέμα, βλέπουμε ὅτι σήμερα συμβαίνει ακριβῶς το αντίθετο. Χριστιανοί βαπτισμένοι και ασχολούμαστε με τα σαρκικά και τα χρήματα. Το χειρότερο δε σήμερα πολλοί λαϊκοί και κληρικοί αμνηστεύουν και θεωρητικά την πορνεία, λέγοντας πως πορνεία εἶναι μόνο η ἐπὶ πληρωμῆ σαρκική πράξη.

Ὅπως και αλλοῦ ἔτσι και ἐδῶ η πλεονεξία εἶναι συνδυασμένη με την ακαθαρσία και την πορνεία. Ἴσως και διότι **«η πλεονεξία εἶναι φυσικό επακόλουθο της φιλοσαρκίας. Γι' αὐτό θέλουν τόσα πολλά, για να ἔχουν λόγο να τα ξοδέψουν στις ηδονές».** (Ἅγιος Ι. Δαμασκηνός)

Ο ἀπόστολος Πέτρος αναφερόμενος στους ψευδοδιδασκάλους, ἀνάμεσα στα ἄλλα πάθη τούς αποδίδει και αὐτό της πλεονεξίας με πολύ βαρῦ χαρακτηρισμό: «ὄφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, **καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες,** κατάρας τέκνα!» **(Β' Πέτρ. 2,14)**

«Η καρδία τους δεν εἶναι εξασκημένη σε τίποτε ἄλλο, παρά στην πλεονεξία για ασέλγειες ἢ και αρπαγὴ κτημάτων». (Οικουμένιος)

Ο ἀπόστολος Παῦλος πάλι, παροτρύνοντας τους χριστιανούς προς την αγνότητα και τη φιλαδελφία, ταυτίζει την πλεονεξία με την παράβαση του γάμου, δηλαδή τη μοιχεία: «να μην αμαρτάνει και εκμεταλλεύεται (πλεονεκτεῖν) τον ἀδελφὸ του στα ζητήματα αὐτά, διότι ο Κύριος θα εἶναι ο δίκαιος τιμωρὸς για ὅλα αὐτά, καθὼς και σας εἶπαμε και τονίσαμε προηγουμένως» **(Α' Θεσ, 4,6)**

«Εδῶ ονόμασε πλεονεξία τη μοιχεία. Διότι ἐρχεται σε επαφή με κάτι που δεν του ανήκει αὐτός που υπονομεύει ξένο γάμο και ληστεύει τη συζυγική κλίνη, που ανήκει σε ἄλλον». (Θεοδώρητος)

Το ἴδιο και ο ἅγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος χαρακτηρίζει ληστή τον πλεονέκτη στην περίπτωση της μοιχείας: **«Ο Θεὸς ἔδωσε στον καθένα μια γυναίκα και ἔβαλε φυσικά ὅρια, τη συνεύρεση με αὐτὴν τη μία. Ἄρα η συνεύρεση με ἄλλη εἶναι παράβαση του θείου νόμου και ληστεία και πλεονεξία».**

Πλεονεξία είναι και η αναγκαστική ελεημοσύνη

Πόσο ευλογημένα μας διδάσκει η Αγία Γραφή! Να ποια άλλη μορφή μπορεί να έχει η πλεονεξία: Της ακούσιας ελεημοσύνης, της κατ'ανάγκην. Όταν κάποιος δίνει χωρίς προαίρεση, χωρίς χαρά, χωρίς ιλαρότητα, κατέχεται από το πάθος της πλεονεξίας. «έκαστος καθώς προαιρείται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός». **(Β΄ Κορ. 9,7)**

«Γι' αυτό θεώρησα αναγκαίο να παρακαλέσω τους αδελφούς να έρθουν πρωτύτερα σε σας και να φροντίσουν για την προσφορά που υποσχεθήκατε, ώστε να είναι έτοιμη σαν προσφορά που δίνεται με αγάπη και προαίρεση και όχι αναγκαστική» **(Β΄ Κορ. 9,5)**

«Αυτός που δίνει ελεημοσύνη χωρίς τη θέλησή του, είναι σαν τον πλεονέκτη». (Θεοφύλακτος Βουλγαρίας) και **«ως βρισκόμενος στο πάθος της πλεονεξίας, παραμένει ανίατος»** (Θεοδώρητος)

Ποια θα είναι η κατάληξη των πλεονεκτών κατά την Αγία Γραφή;

«οὔτε πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι» **(Α΄ Κορ. 6,10)**

«τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ» **(Εφεσ. 5,5)**

Τέλος, ως επισφράγισμα όλων των παραπάνω θέτουμε το αποστολικό: «ἔστι δὲ πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας». **(Α΄ Τιμ. 6,6)**

Ο τέλειος συνδυασμός των δύο αρετών, ως ασφαλής δικλίδα κατά της πλεονεξίας: **ευσέβεια** και **αυτάρκεια**, με τις οποίες πορεύτηκε και θα συνεχίζει να πορεύεται το γένος των Ρωμιών, παρά τις δύσκολες κατά τα ανθρώπινα συνθήκες, που βιώνει τον καιρό αυτό.

Ηλιάδης Σάββας, Δάσκαλος

Πηγές: [Ακτίνες- agiosdimitrioskouvaras.blogspot.gr](http://agiosdimitrioskouvaras.blogspot.gr)